

UTFRÅGNINGAR I EUROPAPARLAMENTET
SVAR PÅ FRÅGOR TILL DEN NOMINERADE
KOMMISSIONSLEDAMOTEN

Janez POTOČNIK

(Vetenskap och forskning)

Del A – Allmänna frågor

I. Personligt och yrkesmässigt

1. *Vilka aspekter av dina personliga kvalifikationer och yrkeserfarenhet anser du ha varit särskilt relevanta för din nominering och för din eventuella roll som kommissionsledamot?*

De senaste sex åren av min yrkeskarriär har jag uteslutande ägnat mig åt integration i EU. När jag ledde Sloveniens anslutningsförhandlingar ingick det i mina uppgifter att behandla detaljerade frågor på så gott som alla EU-politiska områden, förhandla på EU-nivå och i Slovenien, utveckla ett nära samarbete med Sloveniens parlament och Europaparlamentet. Jag tackade därför med stor glädje och stolthet ja till nomineringen till kommissionsledamot, vilken kan ses som ett resultat av detta mångåriga arbete med vårt gemensamma EU-projekt.

När det gäller ansvaret för vetenskap och forskning har Prodis kommission, och i synnerhet Philippe Busquin, lyckats väl med att uppnå ett brett samförstånd om behovet av ett europeiskt forskningsområde som ett led i Lissabonstrategin. Jag anser därför att de viktigaste frågorna på detta område är ytterligare inriktning på vetenskap och forskning i handlingsplanen från Lissabon, säkrande av tillräckliga finansiella medel för europeisk forskning och ökat mervärde för europeisk forskning, inte minst genom enkel, effektiv och insynsvänlig förvaltning av de finansiella medlen.

Dessa uppgifter är stora utmaningar, men jag anser att jag både i det privata och det yrkesmässiga livet har fått betydelsefull och användbar erfarenhet:

Jag arbetade i många år på IMAD, Sloveniens institut för makroekonomisk analys och utveckling (Slovenian Institute for Macroeconomic Analysis and Development). Institutet utarbetade planerna för hur Slovenien skulle förvandlas till en konkurrenskraftig marknadsekonomi. Jag har för avsikt att bygga vidare på dessa erfarenheter i arbetet med att uppnå målen från Lissabon.

Jag har mycket nära kontakter med forskningssamhället från mina fem år med vetenskapligt arbete på Sloveniens institut för ekonomisk forskning och mer än ett decennium som lärare i ekonomi och statistik på juridiska fakulteten i Ljubljana.

Jag har också styrkt chefserfarenhet från min tid som chef för IMAD, arbetet med att leda Sloveniens anslutningsförhandlingar och tiden som chef för den slovenska regeringens centrala samordningsorgan för EU-frågor. Den uppgiften, som låg på ministernivå, innefattade samordning av alla återstående föranslutningsärenden som låg utanför förhandlingarna, utöver genomförandet av Europaavtalet, Phare och andra EU-program i Slovenien.

Min personliga och yrkesmässiga erfarenhet har stärkt min tro på styrkan i den europeiska integrationen såväl på det politiska som på det ekonomiska och vetenskapliga området. Jag har lärt mig att värdesätta betydelsen av samordning för att uppnå ambitiösa mål. Jag har också fått värdefull erfarenhet av hur man leder en förvaltning effektivt och nära medborgarna.

För att fatta mig kort – jag ser den kommande utmaningen som ett utmärkt tillfälle att kombinera mitt forskningsintresse från tidigare år med min karriär som chef och politiker på senare tid.

II. Oberoende

2. *Hur skulle du beskriva din skyldighet att vara oberoende i ditt arbete, och hur avser du konkret att tillämpa denna princip?*

Jag ställer mig förbehållslöst bakom principen om oberoende i arbetsutövningen som den föreskrivs i EU-fördraget. En förutsättning för en stark EU-kommission som står till sina medborgares förfogande är att dess ledamöter står helt fria från påtryckningar utifrån.

Jag kommer att upprätthålla principen om oberoende både som ett juridiskt och ett moraliskt åtagande i mitt arbete som kommissionsledamot. De senaste månaderna har jag varken bett om eller tagit emot instruktioner från någon regering eller något annat organ, och kommer inte heller att göra det. Jag kommer att vidta alla nödvändiga åtgärder för att undvika eventuella intressekonflikter i min tjänsteutövning. Jag åtar mig också att beakta alla aktuella intressen i en fråga, oavsett var de kommer ifrån, innan jag fattar beslut.

Jag sätter stort värde på dessa åtaganden som jag tycker rimmar väl med den inställning jag har gentemot de arbetsuppgifter som jag hittills anförtrotts.

3. *Kan du detaljerat redovisa dina aktuella affärsmässiga, ekonomiska och politiska intressen och uppdrag, och eventuella andra engagemang som kan kollidera med dina kommande arbetsuppgifter?*

Jag har inga affärsmässiga eller finansiella intressen och inte heller åtaganden eller positioner som skulle kunna stå i strid med mina kommande arbetsuppgifter. Detta framgår även av min intresseförsäkran som jag lämnade in när jag började på kommissionen under Prodis ledning.

Jag kommer även fortsättningsvis att redogöra för mina finansiella intressen och tillgångar i enlighet med uppförandekoden för ledamöter av kommissionen.

Jag innehar varken någon position i eller något uppdrag för ett politiskt parti.

III. Europeiska unionens framtid

4. *Det är tydligt att innan fördraget om konstitutionen har ratificerats är kommissionen och dess ledamöter bundna av de existerande fördragen. Men när nu fördraget om konstitutionen har antagits, vilka åtgärder anser du att kommissionen redan nu kan vidta, utan att vänta på den formella ratificeringen?*

För mig är ratificeringen av konstitutionen inte en formalitet. Tillsammans med folkomröstningarna i ett antal medlemsstater är de nationella parlamentens ratificering en garanti för konstitutionens demokratiska grund, en grundläggande förutsättning för en union som står nära sina medborgare. Detta innebär givetvis inte att jag ämnar sitta och rulla tummarna till dess ratificeringen är avslutad. Det utvidgade EU behöver konstitutionen för att kunna ta itu med de utmaningar som väntar. Jag kommer därför att sätta alla klutar till för att förklara min syn på konstitutionen och Europas framtid för medborgarna. Vi bör också förbereda oss för konstitutionens ikraftträdande genom att ta hänsyn till hur den kommer att påverka våra tankesätt och handlingar.

I detta sammanhang skulle jag vilja framhålla att det i konstitutionen uttryckligen står att ett europeiskt forskningsområde är det främsta målet för EU:s forskningspolitik. Genom att låta EU:s forskningspolitik ingå i ett bredare sammanhang kommer konstitutionen att på ett avgörande sätt förändra räckvidden för EU:s forskningspolitik. Detta nya perspektiv kommer att hjälpa mig att stärka och ytterligare utveckla de åtgärder som vidtagits för detta syfte under flera år.

5. *Lissabonstrategin är en tioårsstrategi som ska göra EU till världens mest dynamiska, konkurrenskraftiga och hållbara ekonomi till år 2010. Lissabonstrategin vilar på tre pelare för hållbar utveckling: ekonomi, socialpolitik och miljö. Ditt mandat löper fram till just år 2010. Vad skulle du göra som kommissionsledamot för att snabba upp framstegen mot Lissabonmålen, och vilka anser du vara de högst prioriterade åtgärderna?*

Jag anser att Lissabonstrategin är ett av EU:s viktigaste initiativ under de senaste åren vid sidan av den inre marknaden, euron, utvidgningen och konstitutionen.

Det stämmer att målen i Lissabonstrategin är svåra att uppnå och att vi ligger efter på en del områden. Så hur skall vi kunna blåsa nytt liv i processen? Jag tror att det första steget är att återvända till Lissabon-andan genom att återigen fokusera på utveckling och konkurrenskraft. Detta bör vara en framtida prioritet för EU och dess institutioner.

En kunskapsbaserad konkurrenskraftig ekonomi baseras per definition på vetenskap och forskning, teknik och innovation, informations- och kommunikationsteknik samt utbildning. Av denna anledning anser jag att området vetenskap och forskning är en central beståndsdel i Lissabonprocessen.

Enligt min åsikt måste vi ge högsta prioritet åt att öka EU:s forskningsansatningar till 3 % av unionens BNP. Vi behöver också vidta åtgärder för att upprätta ett väl fungerande europeiskt forskningsområde. Tack vare dess samordnande effekt är EU:s forskningsanslag fortfarande ett betydelsefullt redskap för att bygga upp det europeiska forskningsområdet. EU:s forskningsanslag kommer även att bidra till att treprocentmålet uppnås, genom dess hävstångseffekt på privata satsningar på forskning. Vi måste utarbeta fungerande ramar (dvs. öppna upp vetenskapliga karriärer, mobilitet, tillåta forskare från tredje land att verka i unionen, EU-patent). Vi bör också på ett bättre sätt använda den öppna samordningsmetoden och sörja för effektiv och insynsvänlig förvaltning av anslagen. Kommissionen måste diskutera denna fråga och inta en beslutsam hållning.

6. Hur avser du att förbättra kommissionens image gentemot allmänheten?

Som den blivande ordföranden Barroso har sagt är den största utmaningen inte minoritetens EU-skepsis, utan den stora massans ointresse för EU. Här står således inte bara Europeiska kommissionens eller EU-institutionernas image på spel, utan inget mindre än Europeiska unionens trovärdighet och integrationsprocessen.

Vid en första anblick är svaret enkelt: Vi skall vara ärliga, öppna, obyråkratiska och snabba i våra kontakter med medborgare och företag. Vi skall kraftfullt främja EU-politiken, men endast om det finns ett tydligt behov på unionsnivå och vi skall som ledprincip använda själva grunden till det europeiska integrationsprojektet: fred och välstånd.

Det har emellertid aldrig varit och kommer aldrig att bli enkelt att tillämpa dessa principer i praktiken. Jag är väl medveten om detta, men också fast besluten att göra mitt bästa i EU-medborgarnas intresse.

IV. Demokratisk redovisningsskyldighet gentemot Europaparlamentet

7. Hur ser du på din redovisningsskyldighet gentemot Europaparlamentet?

Att verkställande organ har redovisningsskyldighet inför ett demokratiskt valt organ är grundläggande i en demokrati. Jag anser att kommissionens redovisningsskyldighet inför Europaparlamentet är desto viktigare som Europaparlamentet är den enda EU-institution med direkt folkvalda ledamöter.

Jag accepterar och erkänner till fullo vikten av parlamentets demokratiska tillsynsfunktion och åtar mig att via alla kanaler tillhandahålla fullständig information i tid i olika frågor, om parlamentsledamöterna, utskotten eller grupperna behöver denna för sin kontrollfunktion, och även att informera parlamentet om texter som skickats till andra institutioner och information om rådgivande organ som ger expertutlåtanden till kommissionen. I mina kontakter med

parlamentet kommer jag till fullo att respektera ramavtalet om förbindelserna mellan parlamentet och kommissionen.

När jag ledde Sloveniens förhandlingar och när jag ingick i Sloveniens regering grundlade jag ett mycket nära samarbete med Sloveniens parlament. Jag har alltid sett detta samarbete som en ledstjärna för mitt samarbete med Europaparlamentet.

Ända sedan jag började i Europeiska kommissionen har jag varit beredd att nära samarbeta med Europaparlamentet och jag har beaktat de kommentarer som parlamentet gjorde i denna fråga i samband med min första utfrågning.

a. Från rent politisk synpunkt: anser du att om en utfrågning leder till ett negativt resultat så bör den föreslagna kommissionsledamoten dra tillbaka sin kandidatur?

Eftersom jag lägger stor vikt vid Europaparlamentets betydelse för demokratin i EU betraktar jag utfrågningarna som ett viktigt steg i processen för att ge Europeiska kommissionen demokratisk legitimitet. Utfrågningarna är också betydelsefulla för att bygga upp förtroendet mellan de båda institutionerna. Jag skulle emellertid avgå efter min utfrågning med Europaparlamentet först om den blivande ordföranden Barroso bad mig om det.

b. I vilken utsträckning anser du dig ansvarig för svar från dina tjänstemän till parlamentet på frågor från utskottet för framställningar eller andra ansvariga utskott? I vilken utsträckning anser du dig ansvarig för att förklara eller motivera kommissionens tidigare agerande, eller brist på agerande?

c. Hur uppfattar du begreppet politiskt ansvar gentemot parlamentet för ditt (dina) generaldirektorats aktiviteter? Vilka åtgärder ämnar du vidta för att tillse att ditt (dina) generaldirektorat är välskött(a)?

Jag tar inte bara politiskt ansvar för den verksamhet som jag inleder, utan också för mina avdelningar. Detta ansvar är inte begränsat på något sätt – jag avser att ta på mig hela ansvaret. Jag skrädder inte orden här, eftersom jag är fast övertygad om att politiskt ansvar inför parlamentet är centralt för min trovärdighet som ledamot av Europeiska kommissionen.

Detta har naturligtvis direkta effekter på hur jag skall organisera samarbetet med mina avdelningar. För att det skall bli framgångsrikt måste det i första hand bygga på lojalitet, förtroende och öppenhet. Detta är inte något som kan påbjudas, utan kräver tydliga och enkla ramar med formell och informell rapportering samt ständiga nära kontakter med mina enheter.

Jag kommer att ge högsta prioritet till snabba och fullständiga svar på frågor från parlamentet, som vid behov kan följas upp muntligen, gärna från mig personligen.

Jag anser inte att jag kan hållas ansvarig för agerande eller brist på agerande från kommissionens sida som inträffat innan jag tillträdde. Jag kommer dock att axla ansvaret och agera snabbt om jag skulle upptäcka osund förvaltning eller felaktiga beslut i början av min tjänstperiod. Om detta sker kommer jag inte att tveka att föreslå kommissionen lämpliga beslut och omedelbart underrätta Europaparlamentet och hålla det underrättat under hela processen.

8. Hur viktigt anser du det är att implementera samarbetet mellan institutionerna (kommissionen-parlamentet), särskilt med de relevanta parlamentsutskotten i ditt kompetensområde? Vad innebär öppenhet för dig i denna nya situation, när det gäller lagstiftningsförfarandet mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen, och i allmänhet när det gäller relationerna mellan institutionerna?

Jag fäster yttersta vikt vid implementeringen av samarbetet mellan institutionerna. Samarbetet är oundgängligt för att EU:s institutionella system skall kunna fungera, för effektiviteten och legitimiteten i EU:s beslutsprocess och för genomförandet av principen om gott styre. För att samarbetet mellan institutionerna skall kunna bli effektivt måste det baseras på öppenhet, insyn, ömsesidigt förtroende, effektivitet, ständig dialog, regelbunden rapportering och utbyte av information. Jag åtar mig att göra mitt bästa för att följa dessa principer.

Jag åtar mig att till fullo genomföra befintliga bestämmelser i olika avtal, särskilt följande: ramavtalet mellan Europaparlamentet och kommissionen, avtalet mellan de båda institutionerna om förfarandena för att genomföra rådets beslut om kommittéförfarandet och det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning.

För att dessa avtal skall kunna realiseras kommer jag att finnas tillgänglig för utskottsledamöterna, jag kommer att gå på utskottsmötena så ofta som möjligt, jag kommer att upprätta direkta kontakter med parlamentsledamöterna och lyssna på vad de har att säga och jag kommer snabbt att ge klar och tydlig information. Självfallet kommer också mina enheter alltid att svara på frågor och informera parlamentsledamöterna.

Öppenheten har hittills varit det enda sättet för mig att lyckas med de projekt jag deltagit i. Jag är fullt och fast övertygad om att den är en förutsättning för framgång, både institutionellt och demokratiskt. Öppenheten är uppbyggd runt vissa regler, t.ex. reglerna i ramavtalet om förbindelserna mellan Europaparlamentet och kommissionen, om tillgång till dokument och om bättre lagstiftning. Men det är i ännu högre grad en fråga om personlig inställning. Jag anser att jag hittills alltid har utövat mina uppgifter på detta sätt, och jag är fast besluten att fortsätta med detta.

V. Ett integrerat jämställdhetsperspektiv

9. *Vilka konkreta åtgärder anser du nödvändiga för att tillse att ett integrerat jämställdhetsperspektiv genomförs i ditt politikområde? Har du en politisk strategi, och vilka ekonomiska och mänskliga resurser anser du behövs för att integrera jämställdheten inom ditt område?*

Det finns fortfarande betydande brister i jämställdheten på de flesta politiska områden. Jämställdhetsarbetet måste därför fortsätta att genomsyra vårt arbete, på varje institution och på våra olika kompetensområden. För detta krävs att jämställdhetsrelaterad statistik och indikatorer utvecklas ytterligare. Jag stöder helt och fullt de initiativ som Europeiska kommissionen har startat i samarbete med medlemsstaterna. Jag stöder också kommissionens handlingsprogram för lika möjligheter.

Jag är särskilt medveten om att kvinnor generellt sett är underrepresenterade inom forskning och vetenskap, särskilt på högre ansvarsnivå. Det betyder att vi inte fullt ut utnyttjar all mänsklig potential. Det finns många sammanlänkade orsaker till denna situation som vi måste göra något åt på olika nivåer samtidigt, från utbildning till rekrytering och yrkesförhållanden, och det behövs åtgärder för att göra det möjligt för kvinnliga forskare att kombinera sitt yrkesliv med ansvaret för familjen.

”Kvinnor i forskningen” är ett område där unionen har brutit mark för att skapa en bättre balans mellan könen i Europa. Initiativet med samma namn ger sammanhängande och kraftfulla rambestämmelser för att samordna åtgärder i medlemsstaterna och på EU-nivå. Jag stöder fullt ut detta initiativ och avser att vidareutveckla det genom att fortsätta de mångåriga ansträngningarna att öka andelen kvinnor i ansvarsställning i kommissionens forskningsenheter.